

*Kutseõpetajate koolituse analüüs
Eesti Hariduse Infosüsteemi andmete põhjal*

Koostas: Krista Hinno

Tallinn 2013

Käesolev analüüs on valminud „Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007-2013” ja sellest tuleneva rakenduskava „Inimressursi arendamine” alusel prioriteetse suuna „Elukestev õpe” meetme „Kutseõppe sisuline kaasajastamine ning kvaliteedi kindlustamine” programmi Kutsehariduse sisuline arendamine 2008-2013” raames.

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Andmestik ja analüüsi meetodika	5
2. Kutseõppeasutuste pedagoogide üldised näitajad	7
2.1 Pedagoogide arv ja vanusejaotus	7
2.2 Pedagoogide jaotus ametijärkude põhjal	9
2.3 Pedagoogide jaotus haridustaseme põhjal	10
3. Kutseõpetajad 14 õppekava rühmas	11
3.1 Kutseõpetajate arv	11
3.2 Kutseõpetajate vanuseline jaotus	14
3.3 Kutseõpetajate ametijärgud	18
3.4 Kutseõpetajate haridustase	19
4. Kutseõpetajate kvalifikatsiooninõuded	23
5. Täienduskoolitus	25
5.1 Täienduskoolituste arv ja liigid	25
5.2 Täienduskoolitust läbi viinud asutused	29
Kokkuvõte ja võrdlus 2005. aasta kutseõpetajate koolituse analüüsiga	31

Sissejuhatus

Käesolev analüüs annab ülevaate Eesti kutseharidussüsteemi 14 õppekava rühma kutseõpetajate tasemeharidusest ja täienduskoolitusest, lisaks nende ametijärkudest, vanuselisest struktuurist ja muudest õpetajaid iseloomustavatest näitajatest EHISE (Eesti Hariduse Infosüsteem) põhjal.

Tegemist on samasisulise 2005. aasta analüüsi kordusega 2012. aasta andmete põhjal. Seetõttu järgitakse võimaluste piires eelmise analüüsi ülesehitust ja metoodikat. Tulemused võimaldavad hinnata ajavahemikul 2005-2012 toimunud muutusi ning pakuvad sisendit kutseõpetajate tasemeõppe ning täienduskoolituse planeerimiseks. Töö on valminud SA Innove tellimusel.

Analüüs on jaotatud viieks peatükiks. Esimeses peatükis antakse ülevaade andmetest ja analüüsi metoodikast. Teises peatükis iseloomustatakse Eesti kutseõppeasutuste õpetajaskonda üldiselt (vanusejaotus, haridusjaotus, jaotus ametijärkude põhjal), tuginedes Haridus- ja Teadusministeeriumi koduleheküljel avaldatud EHISE andmetele. Kolmas ja neljas peatükk keskenduvad vaatlusaluste õppekavarühmade kutseõpetajatele. Kolmandas peatükis iseloomustatakse kutseõpetajaid lähtuvalt üldistest näitajatest (arvuline ja vanusejaotus, ametijärkude ning haridusjaotus) ning võrreldakse praegust olukorda 2005. aasta analüüsi tulemustega. Neljas peatükk annab ülevaate kutseõpetajate täienduskoolitusest EHISE väljavõtte andmete põhjal. Lõpetuseks võetakse kokku võrdlus 2005. aasta andmete analüüsiga ning sõnastatakse põhilised tulemused ning järeldused.

1. Andmestik ja analüüsi metoodika

Analüüsitavaks andmestikuks oli EHISE õpetajate ja õppejõudude alamregistri väljavõtte seisuga 10.11.2012. Andmestikku oli koondatud 14 õppekavarühmal kutseõppeasutuste kõikide õpetajate andmed 8 koolitusosalal (vt tabel 1). Õppekavarühmad olid samad 2005. aasta andmete analüüsiga, v.a. õppekavarühm „Kalandus“ (ISCED 624), mis 2012. aasta andmestikus esindatud polnud. (EHISE andmetel õppis sellel õppekaval 2012/2013 õppeaastal vaid üks õppur ning õpetajaid registreeritud polnud).

Andmestik sisaldas tabelit õpetaja õpetatavate ainete ja õppekavarühmade andmetega koos ametikoha („kutseõpetaja“/“üldharidusainete õpetaja“ jt), haridustaseme, ametijärgu, vanuse tunnustega ning erialase ja pedagoogilise ettevalmistuse märgetega. Eraldi oli sellega ühendatav tabel õpetaja poolt läbitud täienduskoolitustega. Õpetajatena olid määratletud kõik isikud, kes andsid kutseõppeasutustes antud õppekavarühmadel tunde kehtivate lepingute alusel seisuga 10.11.2012.

Tabel 1. Õppekava rühmad ja õppesuunad, ISCED 97

Õppekava rühm	Õppesuund
341 Hulgi- ja jaekaubandus	34 Ärindus ja haldus
344 Majandusarvestus ja maksundus	
345 Juhtimine ja haldus	
346 Sekretäri- ja ametnikutöö	
523 Elektroonika ja automaatika	52 Tehnikaalad
541 Toiduainetetöötlus ja –tootmine	54 Tootmine ja töötlemine
542 Tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamine	
582 Ehitus ja tsiviilrajatised	58 Arhitektuur ja ehitus
623 Metsandus	62 Metsandus ja kalandus
762 Sotsiaaltöö ja nõustamine	76 Sotsiaalteenused
811 Majutamine ja toitlustamine	81 Isikuteenindus
812 Reisimine, turism ja vaba aja veetmine	
815 Juuksuritöö ja iluteenindus	
840 Transporditeenused	84 Transporditeenused

Kokku sisaldas andmestik 1286 kutseõppeasutuse õpetaja andmeid, kellest 874 ametikoht oli määratletud sissekandega „kutseõpetaja“. Nendest 50 pedagoogil oli ametikoha sissekandeks lisaks ka „üldharidusainete õpetaja“. Analüüsi sisse jäid nad seotult ainult õppekavarühmadega, mille suhtes olid märgitud kutseõpetajatena. Kõik tunde andvad isikud ei olnud andmestikus esitatud „üldharidusainete õpetaja“ või „kutseõpetaja“ ametikoha nimetustega. 11 inimese puhul

olid märgitud muud ametikohad (direktor, huvijuht, osakonnajuhataja, eripedagoog jvm). EHISE uue tehnilise platvormi alusel ei pea nende puhul eraldi märkima „õpetaja“ ametikohta nimetust, vaid nad kajastuvad andmebaasis ka tunniandjana oma ametikoha nimetusega. Need juhtumid kodeeriti ümber kas kutseõpetajaks või üldharidusainete õpetajaks, vastavalt õpetatavatele ainetele.

2005. aasta andmete analüüsis kasutati õppekava rühmade kutseõpetajate identifitseerimiseks õpetatavate ainete kodeerimist lähtuvalt õppeaine nimetusest. Praeguses analüüsis polnud selleks vajadust, sest iga õpetatava aine puhul oli õppekava rühm EHISE andmestikus määratletud. Küll aga olid õpetatavate ainete seas eristatavad üldharidusained (ajalugu, bioloogia, eesti keel, kunst jne, mis olid andmestikus kantud väljale „Aine“) ning kutseõppega seotud ained (kantud väljale „Muu aine“). Kutseõpetaja loeti antud õppekavarühma kutseõpetajaks ainult siis, kui ta õpetas selles õppekavarühmas kutseõppega seotud aineid. Kokkuvõttes määratleti antud õppekavarühmade kutseõpetajatena 865 õpetajat.

2005. aasta andmete analüüsis kirjeldatud kodeerimismetoodikast selgub, et suur osa kutseõpetajaid jäi vastava õppekavarühma kutseõpetajana identifitseerimata, kui õppeaine nimetus EHISEs oli liiga üldine ega võimaldanud seda selgelt liigitada. Samuti oli mitmel koolil tookord kõik õppeained nimetatud kas „muu aine“ või „erialane aine“. Need tähistati 999, st jäeti analüüsist välja. Seega on kutseõpetajate arv õppekavarühmades 2012. aasta analüüsis ka metoodilistel põhjustel suurem kui 2005. aasta analüüsis.

Samuti ei tulnud kodeerida erialapõhiselt õpetajate tasemeõpet, et hinnata vastavust kvalifikatsiooninõuetele (vastavalt haridusministri määrusele "Pedagoogide kvalifikatsiooninõuded" (Haridusministri 26.08.2002 määrus nr 65) peab kutseõpetajal olema kõrg- või keskeriharidus õpetatavate õppekavade valdkonnas.). 2012 aasta EHISE andmestiku väljavõte sisaldab juba teavet erialase vastavuse kohta märkega väljal „erialane“ ning andmeid tasemeõppe eriala kohta registri väljavõttes polnud.

Kuna tegemist on kordusanalüüsiga, on võrreldavuse tagamiseks keskendunud samadele küsimustele ning tulemuste esitamisel järgitud võimalikult sarnast struktuuri nagu 2005. aasta analüüsis. Muuhulgas on kirjeldav statistika esitatud võimalikult samatüübiliste ja –sisuliste tabelite ja diagrammide abil. Mõningate teemade käsitlemise järjekorda on siiski muudetud (kutseõpetajate haridus) ning lisatud täiendavaid tabeleid ja graafikuid, kus esitus tundus

sellisel kujul ülevaatlikum. Kohati on analüüsi laiendatud detailsemate ülevaadetega, mida 2005. aastal analüüsitud andmestik ilmselt ei võimaldanud. Erinevalt 2005. aastast polnud käesolevaks analüüsiks kasutada õppeasutuse andmeid ega andmeid pedagoogi eelneva tööstaaži kohta. Seetõttu on vastavad küsimused käesolevast analüüsist välja jäänud. Lisatud on aga mõningad täiendavad aspektid, nt mitut eriala õpetajad õpetavad, ning üksikasjalikumalt on analüüsitud läbitud täienduskoolituste arvu.

2. Kutseõppeasutuste pedagoogide üldised näitajad

Allpool kirjeldatakse Haridus- ja Teadusministeeriumi koduleheküljel <http://www.hm.ee/index.php?048055> ning Statistikaameti andmebaasis www.stat.ee avaldatud andmetele tuginedes Eesti kutseharidussüsteemi õpetajaskonna jaotust järgnevate tunnuste põhjal:

- Pedagoogid vanuseti (õpetaja¹, kutseõpetaja);
- Pedagoogid ametijärgu järgi (õpetaja, kutseõpetaja);
- Kutseõpetajad haridustaseme järgi;

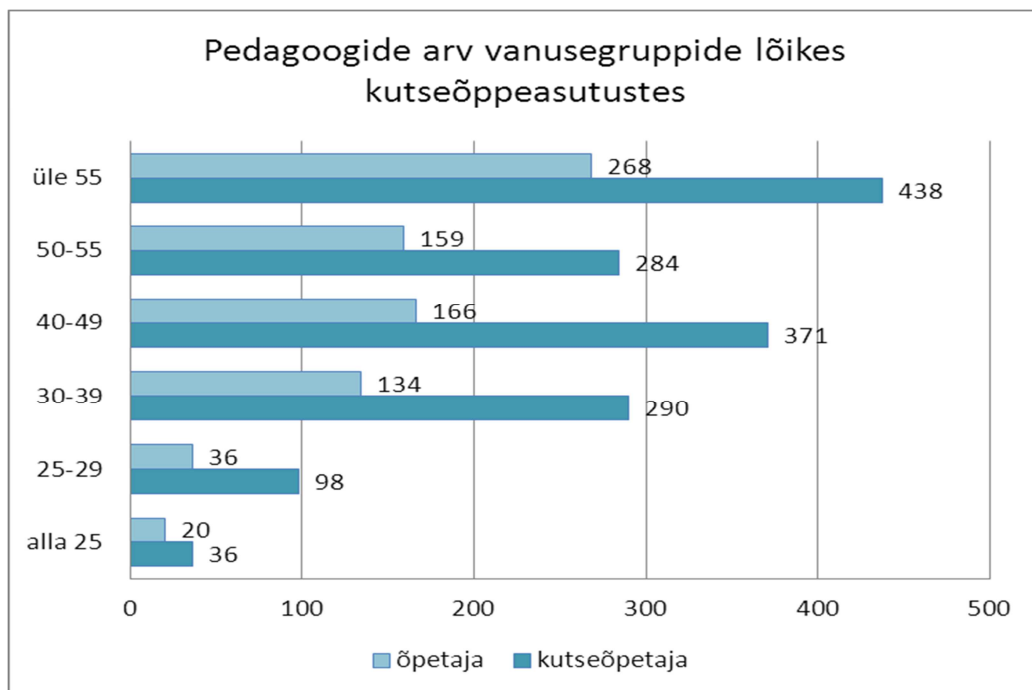
2.1 Pedagoogide arv ja vanusejaotus

Võrreldes 2005. aastaga on kutseõpetajate arv 6% võrra kasvanud (1425 vs 1517), üldharidusainete õpetajate arv kutseõppeasutustes seevastu kahanenud ligi kolmandiku võrra (27%, 1078 vs 783). Kutseõppeasutustes õppijate koguarv on samal ajavahemikul kahanenud 10% võrra (29013 vs 26172). Seega oli aastal 2012 ühe õppuri kohta rohkem kutseõpetajaid ning vähem üldharidusainete õpetajaid kui 2005. aastal.

Joonisel 1 on esitatud kutseõppeasutuse pedagoogide vanusejaotus aastal 2012. Kui võrrelda antud jaotust 2005 aasta andmetega, siis kutseõpetajate arv on tugevalt kahanenud ainult 40-49 aastaste rühmas ning mõõdukalt kasvanud kõikides ülejäänud vanuserühmades. Kõige arvukam on üle 55-aastaste kutseõpetajate rühm. Õpetajate arv on võrreldes aastaga 2005 jäänud peaaegu muutumatuks 50-55 aastaste vanuserühmas. Tugevalt on vähenenud alla 30-aastaste ning 40-49 aastaste õpetajate arv, kuid ka üle 55-aastaste õpetajate puhul on vähenemine üsna arvestatav.

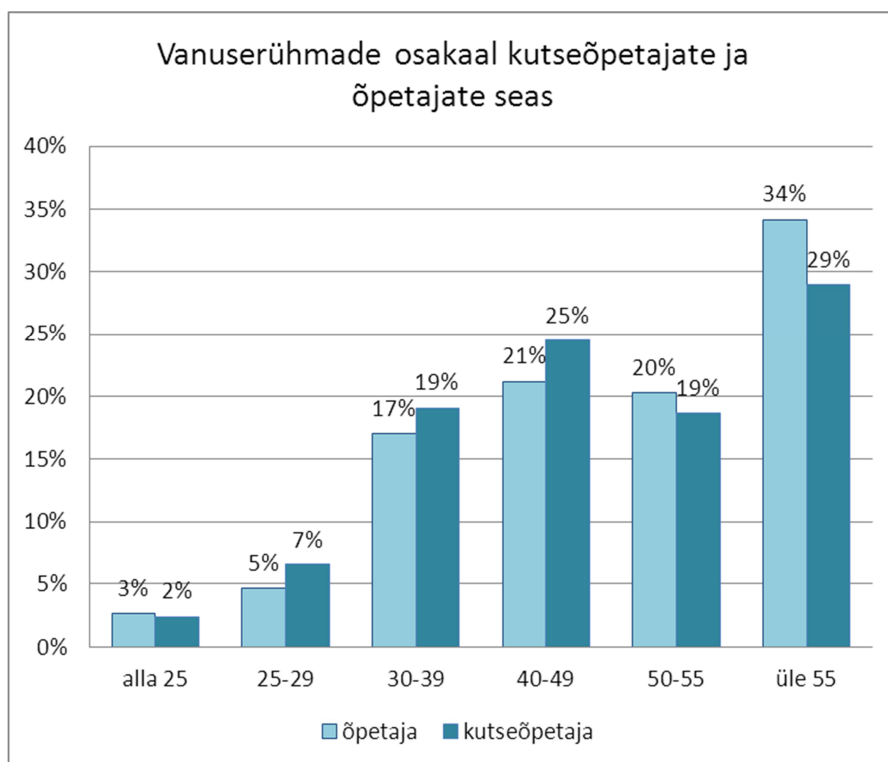
---

¹ „Õpetaja“ tähistab siin ja edaspidi ainult üldharidusainete õpetajat.

Joonis 1. Kutseõppeasutuste õpetajate vanuseline jaotus arvuliselt (Allikas: www.stat.ee, andmebaasi tabel HT61)

Kutseõpetajate ja õpetajate vanuselise struktuuri võrdlus näitab, et sarnaselt 2005. aastaga on kutseõpetajad mõnevõrra nooremad kui üldharidusainete õpetajad (vt joonis 2). Erinevus pole suur, kuid on võrreldes 2005. aastaga mõnevõrra kasvanud.

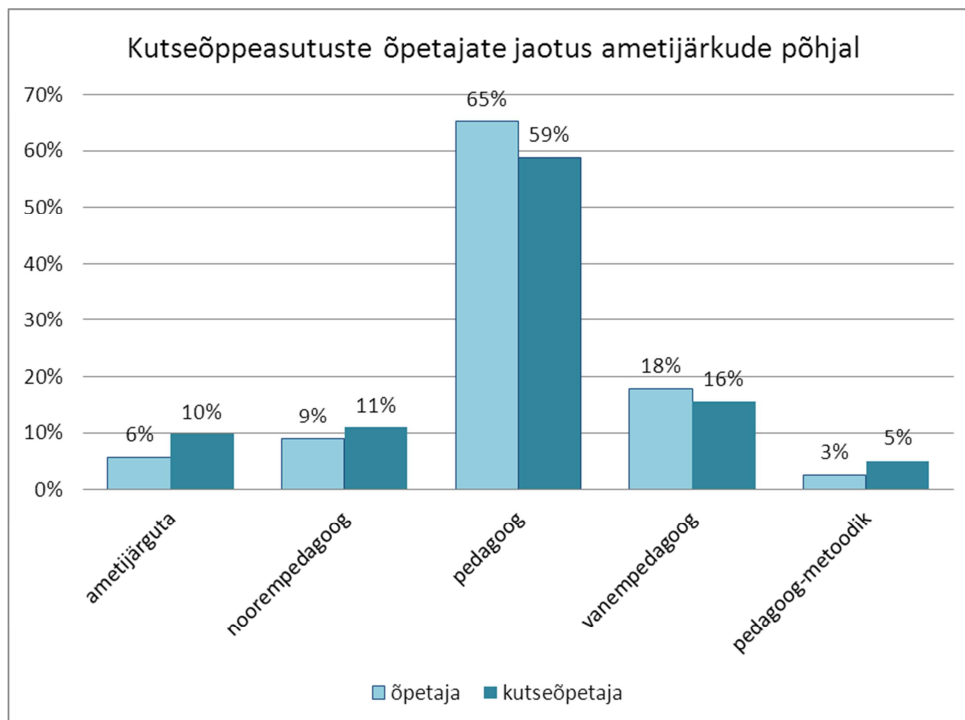
Joonis 2. Vanuserühmade suhteline jaotus kutseõpetajate ja õpetajate lõikes

Kui 2005 oli Eesti kutseõpetajatest 45% viiekümneaastased ja vanemad, siis nüüdseks on see näitaja juba 48%. Võrreldes kutseõpetajate suhtelist vanusejaotust 2005. ja 2012. aastal selgub, et kõige vanema ja kõige nooremate vanuserühmade osakaalus muutust pole. Muutus on toimunud keskmistes vanuserühmades (40-55 aastased), kusjuures nihe on vanuse kasvamise suunas (joonis 3). Sisuliselt tähendab see, et viimastel aastatel pole olnud juurdevoolu eelkõige keskealiste kutseõpetajate osas. Üldhariduse ainete õpetajate hulgas on üle 50-aastaste osakaal kasvanud veelgi tugevamalt – kui aastal 2005 oli vastav näitaja 47%, siis 2012 ulatub see juba 54% (sh. on tõusnud ka üle 55-aastaste osakaal 31 protsendilt 34le). Noorte (alla 30-aastaste) osakaal kutseõppeasutuste pedagoogide hulgas on jätkuvalt väike. Õpetajate jaoks on see näitaja on langenud 12 protsendilt 8le. Kutseõpetajate puhul seevastu jäänud ligikaudu samaks (~9%)

2.2 Pedagoogide jaotus ametijärkude põhjal

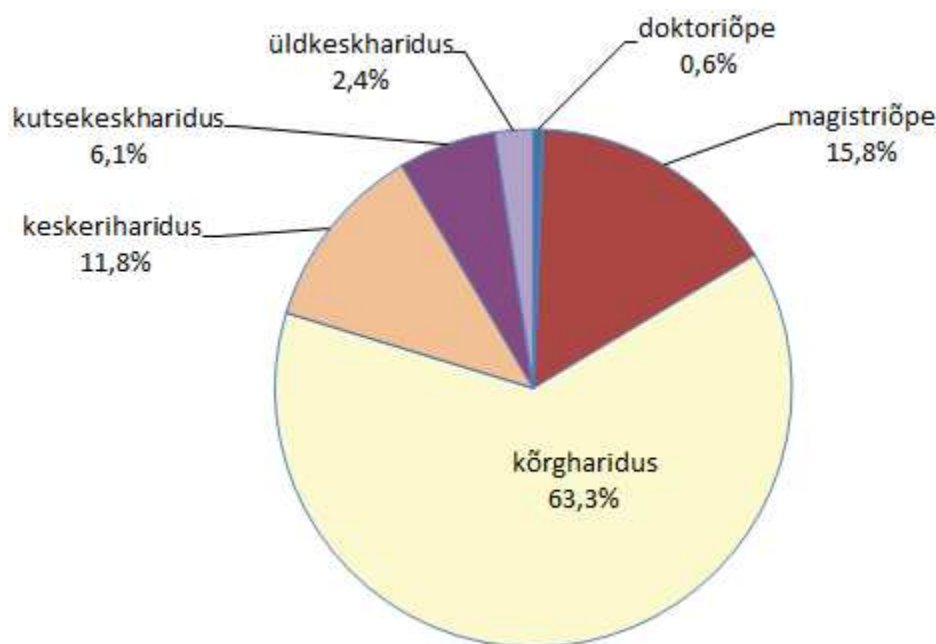
Võrreldes 2005. aasta analüüsiga ei ole atesteerimisnõuded ja ametijärkude omistamise kriteeriumid sisuliselt muutunud. Samuti on praktiliselt samaks jäänud pedagoogide suhteline jaotus ametijärkude põhjal (vt joonis 3). Ametijärguta pedagooge on kutseõpetajate seas mõnevõrra rohkem kui õpetajate seas, võrreldes 2005. aastaga on nende osakaal selles rühmas kahe protsendipunkti võrra suurenenud.

Joonis 3. Ametijärkude suhteline jaotus kutseõpetajate ja õpetajate lõikes

2.3 Pedagoogide jaotus haridustaseme põhjal

Joonisel 4 on kujutatud kutseõpetajate haridustaseme jaotus. EHISE algsed kategooriad on rühmitatud vastavalt 2005. aasta andmete analüüsis kasutatud liigitusele.

Joonis 4. Kutseõpetajate jaotus kõrgeima omandatud haridustaseme põhjal

Võrreldes 2005. aastaga on magistrikraadiga pedagoogide osakaal kutseõpetajate seas suurenenud üle kahe ja poole korra. (5,9 protsendilt 15,8 protsendile). Vähenenud on kõikide teiste haridusrühmade osakaal. Kui kutsekeskhariduse ja üldkeskharidusega pedagooge oli 2005. aastal kokku 11%, siis nüüd 8,5%. Keskeriharidusega pedagoogide osakaal on kahanenud 15,7 protsendilt 11,8 protsendile. Vähemalt kõrgharidusega pedagoogid moodustavad kutseõpetajate seas 79,7%. 2005. aastal oli see näitaja 73,3. Seega on kutseõpetajate üldine haridustase mõnevõrra tõusnud. Üldainete õpetajate haridustase on kutseõpetajatest erinev. Kui 2005. aastal oli doktorikraadiga ja magistrikraadiga pedagooge mõlemas rühmas protsentuaalselt võrdselt, siis 2012. aastal on magistrikraadiga õpetajaid rohkem (19,7%). Vähemalt kõrgharidusega on 94,6% õpetajatest.

3. Kutseõpetajad 14 õppekava rühmas

Alljärgnevalt kirjeldatakse 14 õppekava rühmas õpetavate kutseõpetajate vanuselist struktuuri, tasemeharidust, täienduskoolitust ning jaotust ametijärkude põhjal. Analüüsi on kaasatud 865 kutseõpetaja andmed. See arv on oluliselt suurem kui 2005. aasta vastavas kokkuvõttes (560). Põhjuseks ei ole kutseõpetajate arvu oluline suurenemine antud õppekavadel, vaid tõsiasi, et 2005. aasta andmete analüüsis polnud õppekavarühmad andmestikus fikseeritud, need pidi tuvastama kaudselt õpetatavate aine kodeerimise abil (vrld. 2005 aasta kutseõpetajate koolituse analüüs lk 3). Kuna mitmetel juhtudel oli õppeaine nimetus EHISes märgitud liiga üldiselt, jäid kutseõpetajad, kelle õpetatavat ainet polnud võimalik õppekavarühmaga seostada, 2005. aasta analüüsist välja (kood 999).

3.1 Kutseõpetajate arv

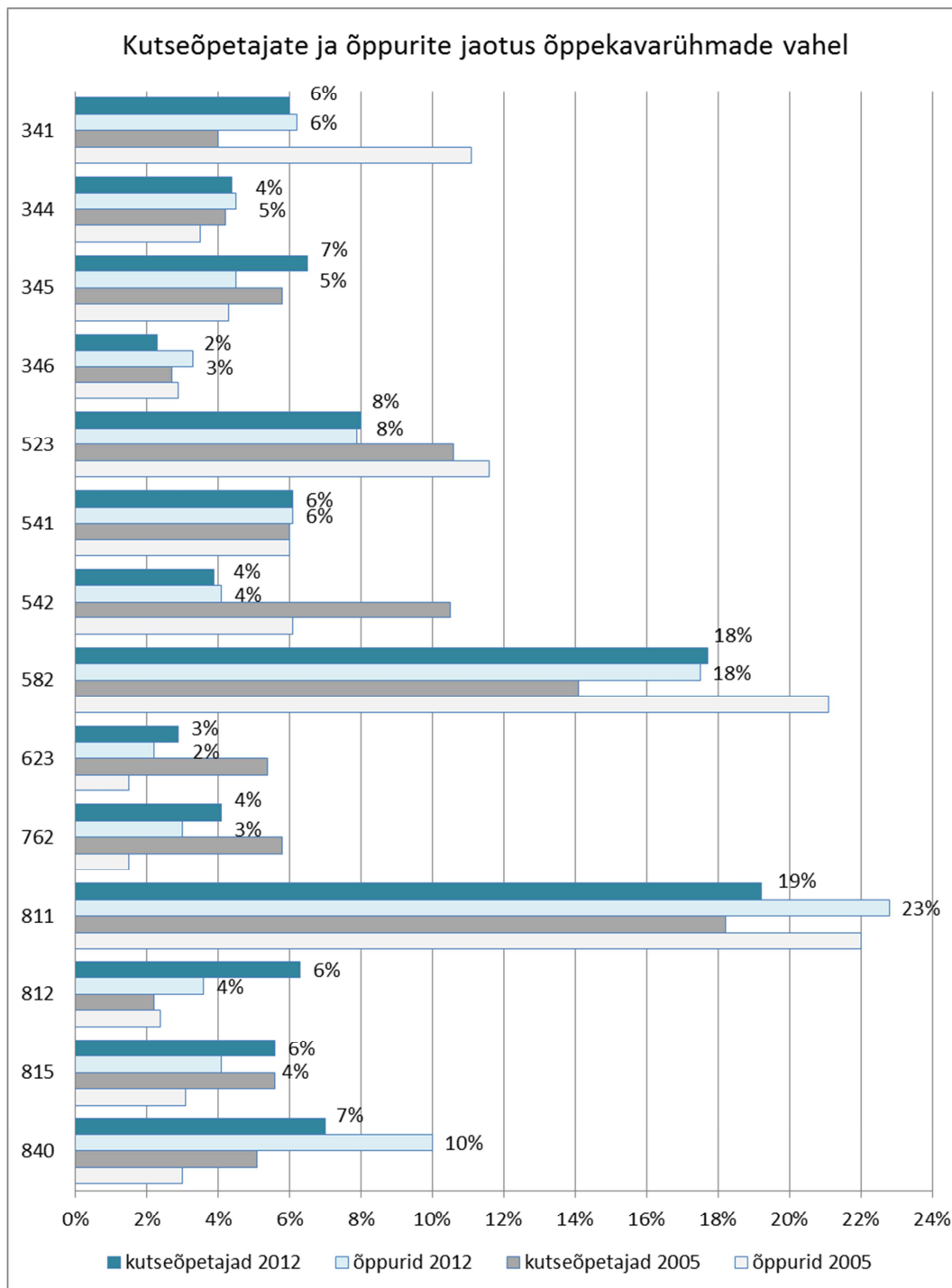
Sarnaselt 2005. aastaga on enim kutseõpetajaid tegevad järgmistes õppekavarühmades: „Majutamine ja toitlustamine“ (ISCED kood 811); „Ehitus ja tsiviilrajatised“ (582); „Elektroonika ja automaatika“ (523) (vrld tabel 2).

Tabel 2. Kutseõpetajate arv õppekavarühmade lõikes

Õppekavarühm	Kutse-õpetajate arv	Õppureid 2012/2013 õppeaastal*	Keskmiselt õppureid ühe kutseõpetaja kohta
341 Hulgi- ja jaekaubandus	82	878	11
344 Majandusarvestus ja maksundus	61	628	10
345 Juhtimine ja haldus	89	636	7
346 Sekretäri- ja ametnikutöö	31	468	15
523 Elektroonika ja automaatika	110	1 120	10
541 Toiduainetetöötlus ja -tootmine	84	865	10
542 Tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamine	53	582	11
582 Ehitus ja tsiviilrajatised	244	2 472	10
623 Metsandus	40	316	8
762 Sotsiaaltöö ja nõustamine	57	419	7
811 Majutamine ja toitlustamine	264	3 216	12
812 Reisimine, turism ja vaba aja veetmine	87	505	6
815 Juuksuritöö ja iluteenindus	77	584	8
840 Transporditeenused	96	1 410	15

*EHISe andmetel (<http://www.hm.ee/index.php?048055>)

Erinevalt 2005. aasta tulemustest on õppekavarühmal „Tekstiili, rõivaste ja jalatsite valmistamine“ (542) kutseõpetajaid proportsionaalselt märksa vähem. See on vastavuses õppurite arvu suure langusega antud õppekavarühmas (1028 vs 582). Õpetajate arv on suhteliselt hästi proportsioonis õppekaval õppivate õpilaste arvuga (vrdl joonis 5)

Joonis 5. Kutseõpetajate ja õppurite suhteline jaotus erinevate õppekavarühmade vahel aastatel 2005 ja 2012.

Täiendavalt pakub huvi ka küsimus, kui suur osa kutseõpetajatest õpetab mitmes õppekavarühmas ning mitut erinevat ainet kutseõpetajad annavad. 2005. aasta analüüsi järeldustes toodi esile nn „polüfunktsionaalsete õpetajate“ probleem, st õpetajate olemasolu, kes õpetavad väga erinevaid ained (ehitus, turism, sekretäritöö). Tabel 3 annab ülevaate kutseõpetajate jaotusest õpetatavate ainete arvu põhjal. Kõige suurem ühe inimese poolt õpetatavate ainete arv oli 21.

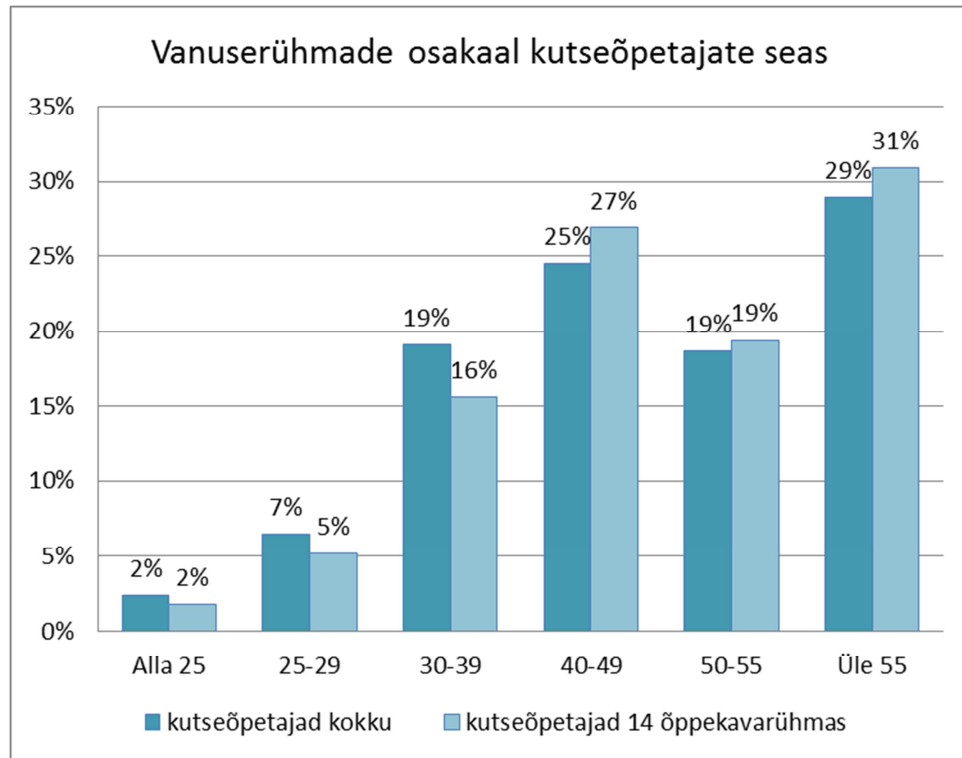
Tabel 3. Õpetatavate ainete, õppekavarühmade ja koolitusosalade arv.

Aineid	Kutseõpetajaid	Kutseõpetajate %
1	267	30,9
2	113	13,1
3	67	7,7
4	60	6,9
5	54	6,2
6	50	5,8
7	46	5,3
8	42	4,9
9	37	4,3
10	31	3,6
üle 10	98	11,3
Õppekavarühmasid		
1	577	66,7
2	179	20,7
3	53	6,1
4	29	3,4
üle 4	27	3,1
Koolitusalasid		
1	621	71,8
2	165	19,1
üle 2	79	9,1

Keskmiselt õpetab iga kutseõpetaja 4,7 ainet. Võrreldes 2005 aastaga ei paista andmestikus siiski mitte väga palju olevat õpetajaid, kes õpetavad täiesti erinevaid aineid. Ainete puhul, mida kutseõpetajad õpetavad mitmes õppekavarühmas, on põhiliselt tegemist erialase arvutikasutuse, tööhutuse, ettevõtluse organiseerimise ja projektijuhtimisega seotud ainetega.

3.2 Kutseõpetajate vanuseline jaotus

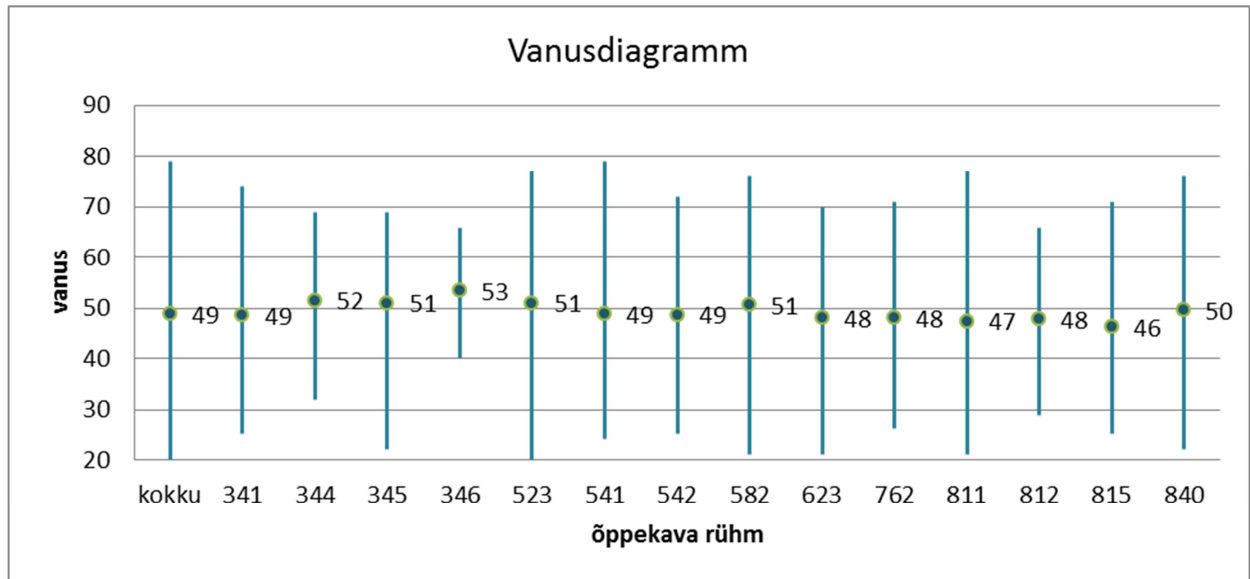
Kutseõpetajate keskmine vanus vaadeldavates õppekavarühmades on 48,6 ning mediaan 50 aastat. Vanemate vanuserühmade osakaal on mõnevõrra suurem kui kutsehariduses tervikuna (vrld joonis 2). Kui keskmiselt on alla 40-aastaste osakaal kutseõpetajate seas ligi kolmandik (28%), siis vaadeldavates õppekavarühmades on see 23%.

Joonis 6. Kutseõpetajate vanusejaotus 14 õppekavarühmas ja kutsehariduses tervikuna

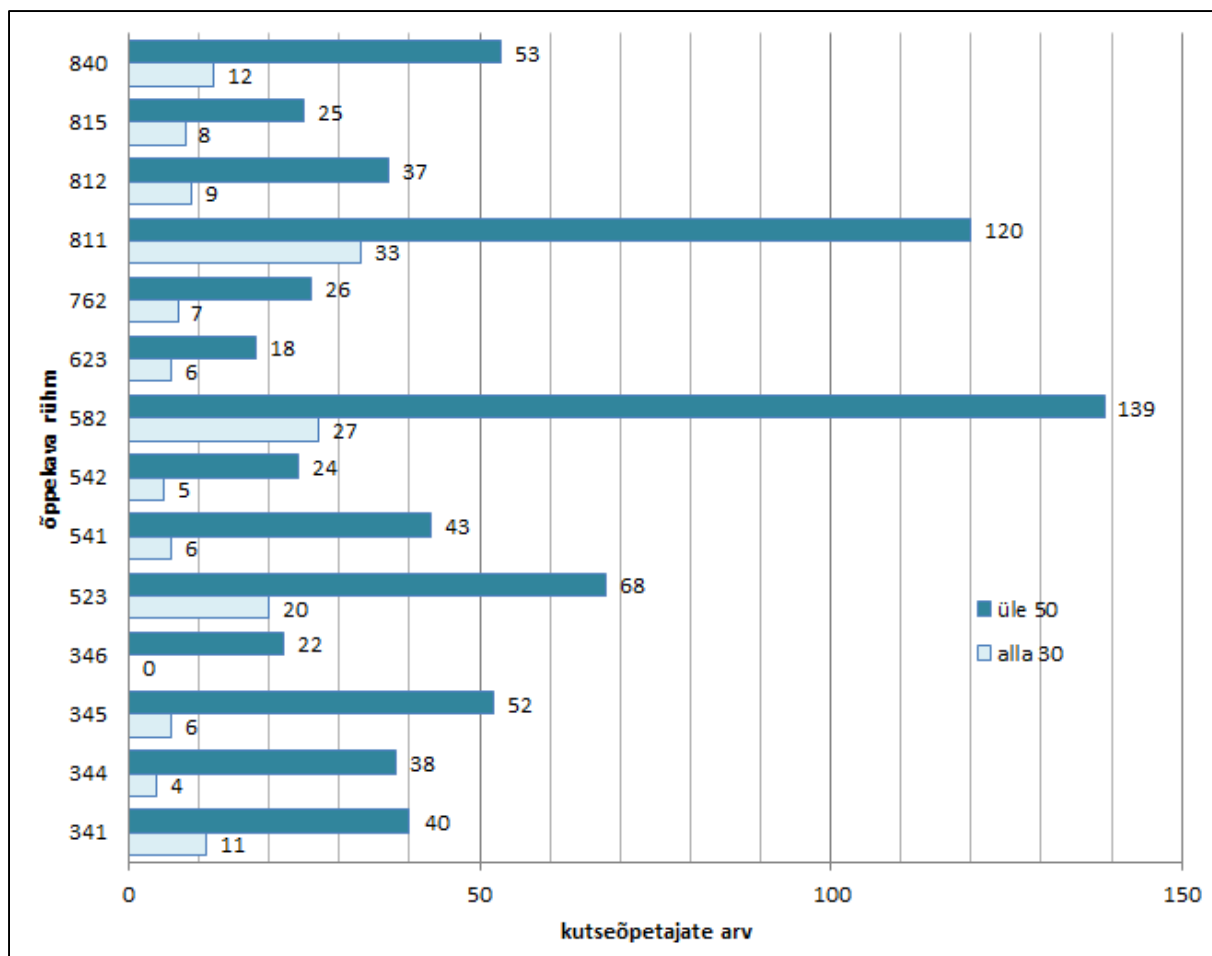
Joonisel 7 on esitatud vanusejaotus õppekavarühmades (maksimaalne, minimaalne ja keskmine vanus). Kõige kõrgem on „Sekretäri- ja ametnikutöö“ kutseõpetajate keskmine vanus (53). Võrreldes 2005. aastaga on keskmine vanus tõusnud peaaegu kõikides õpperühmades. Ainus õppekavarühm, kus kutseõpetajate keskmine vanus on langenud, on „Transporditeenused“ (54lt aastalt 50le). 2005. aastal oli antud rühm „Kalanduse“ järel kõige vanemate õppejõududega. Keskmine vanus on jäänud samaks rühmas „Ehitus ja tsiviilrajatised“, kus see oli juba 2005 keskmiselt kõrgem (51) ning rühmas „Sotsiaaltöö ja nõustamine“ (48). Kõige madalam vanus on õppekavarühmas „Juuksuri- ja iluteenindus“ mis oli ka 2005 üks kahest kõige nooremate õppejõududega erialast. Kutseõpetajate keskmine vanus on aga siingi kasvanud 3 aastat. Suur muutus on toimunud erialal „Majutamine ja

toitlustamine“, kus keskmine vanus on tõusnud nelja aasta võrra. (42lt 47le). 2005 olid sellel erialal kõige nooremad kutseõpetajad.

Joonis 7. Kutseõpetajate vanusejaotus õppekava rühmade lõikes

Olukorra täpsemaks iseloomustamiseks on oluline võrrelda ka noorema ja vanema vanusegrupi kutseõpetajate arvulist proportsiooni erinevates õppekavarühmades. Joonisel 8 on esitatud õppekava rühmade lõikes kutseõpetajate arvud alla 30-aastaste ja üle 50 aastaste vanuserühmas. Jooniselt on näha, et üle 50 aastaste õpetajate suur ülekaal iseloomustab kõiki õppekavarühmasid ning „Sekretäri- ja ametnikutöö“ puhul puuduvad alla 30 aastased kutseõpetajad sootuks. Kui võtta aluseks 2005. aasta analüüsi seisukoht, et ideaaljuhul peaks kuni 35-aastaste õpetajate arv olema samas suurusjärgus kui üle 50-aastaste arv, siis sellisele kriteeriumile ei vastanud ükski õppekavarühm.

Joonis 8. Kutseõpetajate arv nooremas ning vanemas vanusegrupis

Kõige parem oli olukord „Sotsiaaltöö ja nõustamise“ rühmas, kus vastav suhe on 10/26. Pisut alla 1/3 on see suhe rühmades „Metsandus“, „Elektroonika ja automaatika“, „Reisimine, turism ja vaba aja veetmine“ ning „Juuksuritöö ja iluteenindus“. Ülejäänud õppekavarühmades oli vahekord veelgi ebasoodsam.

Tabelis 4 on esitatud kõige nooremate (alla 30) ja kõige vanemate (üle 50) kutseõpetajate osakaal õppekavarühmades ning võrdluses vastavate näitajatega kutseharidussüsteemis tervikuna (vrdl. ka joonis 2.)

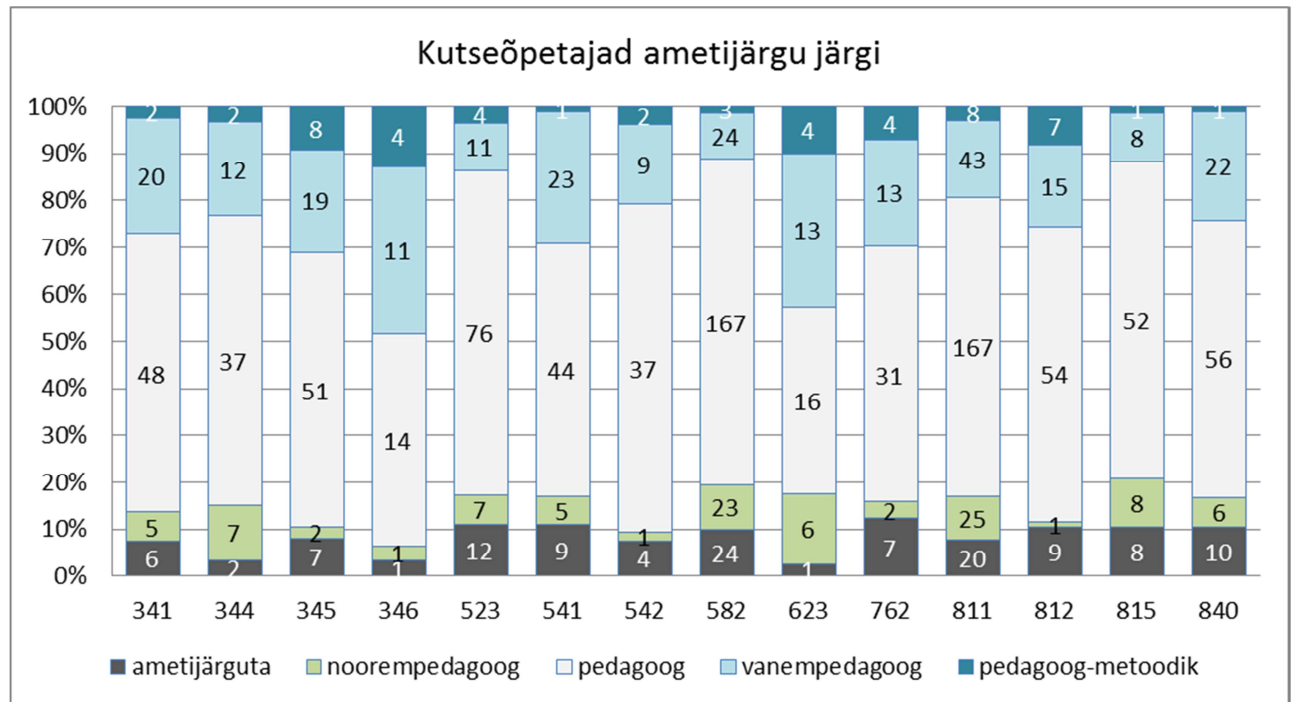
Tabel 4. Üle 50-aastaste ning alla 30-aastaste osakaal kõikidest kutseõpetajatest

Õppekavarühm	üle 50-aastaste %	alla 30-aastaste %
Eesti keskmine	47,6	8,9
341 Hulgi- ja jaekaubandus	48,8	13,4
344 Majandusarvestus ja maksundus	62,3	6,6
345 Juhtimine ja haldus	58,4	6,7
346 Sekretäri- ja ametnikutöö	71,0	0,0
523 Elektroonika ja automaatika	61,8	18,2
541 Toiduainetetöötlus ja -tootmine	51,2	7,1
542 Tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamine	45,3	9,4
582 Ehitus ja tsiviilrajatised	57,0	11,1
623 Metsandus	45,0	15,0
762 Sotsiaaltöö ja nõustamine	45,6	12,3
811 Majutamine ja toitlustamine	45,5	12,5
812 Reisimine, turism ja vaba aja veetmine	42,5	10,3
815 Juuksuritöö ja iluteenindus	32,5	10,4
840 Transporditeenused	55,2	12,5

Üle 50-aastaste kutseõpetajate osakaal on 2005. aastaga (45%) võrreldes tõusnud Eesti kutseharidussüsteemis tervikuna. Selle näitaja põhjal on kutseõpetajate järelkasvu suhtes kõige kriitilisemad õppekavarühmad „Sekretäri- ja ametnikutöö“, „Majandusarvestus ja maksundus“ ning „Juhtimine ja haldus“. Keskmisest väiksem on üle 50-aastaste osakaal „Juuksuritöö ja iluteeninduse“ ning „Reisimise, turismi ja vaba aja veetmise õpperühmades“. „Elektroonika ja automaatika“ eristub teiste seas küll kõrge üle 50-aastaste osakaaluga, kuid samal ajal on selles rühmas ka noorte, alla 30-aastaste kutseõpetajate osakaal tugevalt üle keskmise. Keskmisest kõrgem on nooremate kutseõpetajate osakaal ka „Metsanduse“ ning „Hulgi- ja jaekaubanduse“ õppekavarühmades.

3.3 Kutseõpetajate ametijärgud

Kutseõpetajate ametijärkude jaotus 14 analüüsitud õppekavarühmas on esitatud joonisel 9. Selgub, et pisut vähem kui kutseharidussüsteemis keskmiselt (vrld joonis 3) on pedagoog-metoodikuid ning vanempedagooge (kokku 17%). Sedavõrd suurem on pedagoogide osakaal (63%). Ametijärguta kutseõpetajaid on 10% nagu kutseharidussüsteemis tervikuna.

Joonis 9. Kutseõpetajate osakaal ning arv ametijärgu järgi õppekava rühmades

Ametijärguta kutseõpetajate osakaal on suurim „Sotsiaaltöö ja nõustamise“ õppekavarühmas. Siinkohal tuleb aga arvestada, et selle õppekavarühma puhul oli alla 30-aastaste kutseõpetajate osakaal kõige suurem. Üle 10% on ametijärguta kutseõpetajaid ka „Elektroonika ja automaatika“ ning „Toiduainetetöötlemise- ja tootmise“ erialadel.

Kõige soodsam on olukord kutseõpetajate ametijärkude suhtes „Metsanduse“ ja „Sekretäri- ja ametnikutöö“ valdkonnas, kus vanempedagooge ning pedagoog-metoodikuid on üle 40%. Keskmisest halvem olukord on „Elektroonika ja automaatika“, „Ehitus- ja tsiviilrajatiste“ ja „Juuksuritöö ja iluteeninduse“ õppekavarühmades, kus vanempedagooge ja pedagoog-metoodikuid kokku on alla 15%.

Huvipakkuv on ka ametijärkude seos vanusega. Tabelis 5 on esitatud kutseõpetajate keskmine vanus ametijärkude põhjal

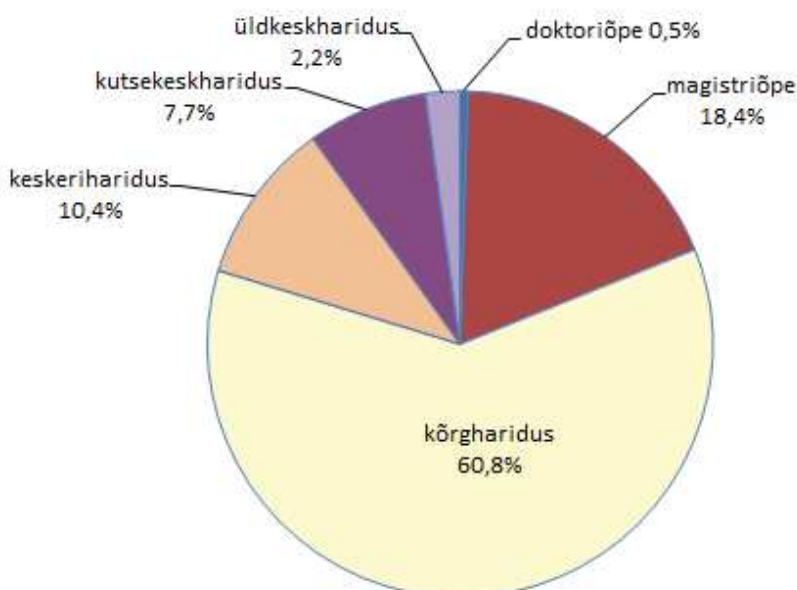
Tabel 5. Kutseõpetajate keskmine vanus seoses ametijärkudega

Ametijärk	Keskmine vanus
pedagoog-metoodik	52,1
vanempedagoog	51,9
pedagoog	49,3
noorempedagoog	44,2
ametijärguta	42,4
Kokku	48,6

Kui võrrelda keskmist vanust seoses ametijärkudega õppekavarühmade lõikes, siis selgub, et keskmiselt kõige nooremad on pedagoog-metoodikud ja vanempedagoogid „Metsanduse“ õppekavarühmas (48,7), ülejäänud rühmad omavahel tugevalt ei eristu. Teisest küljest ametijärguta ja noorempedagoogide keskmine vanus on kõige kõrgem „Sekretäri ja ametnikutöö“ rühmas (53,5) ning „Majandusarvestuses ja maksunduses“ (51,8).

3.4 Kutseõpetajate haridustase

Uuritud 14 õppekavarühma kutseõpetajate haridustasemete jaotus vastab olukorrale Eesti kutseharidussüsteemis tervikuna (vrldl joonised 4 ja 10).

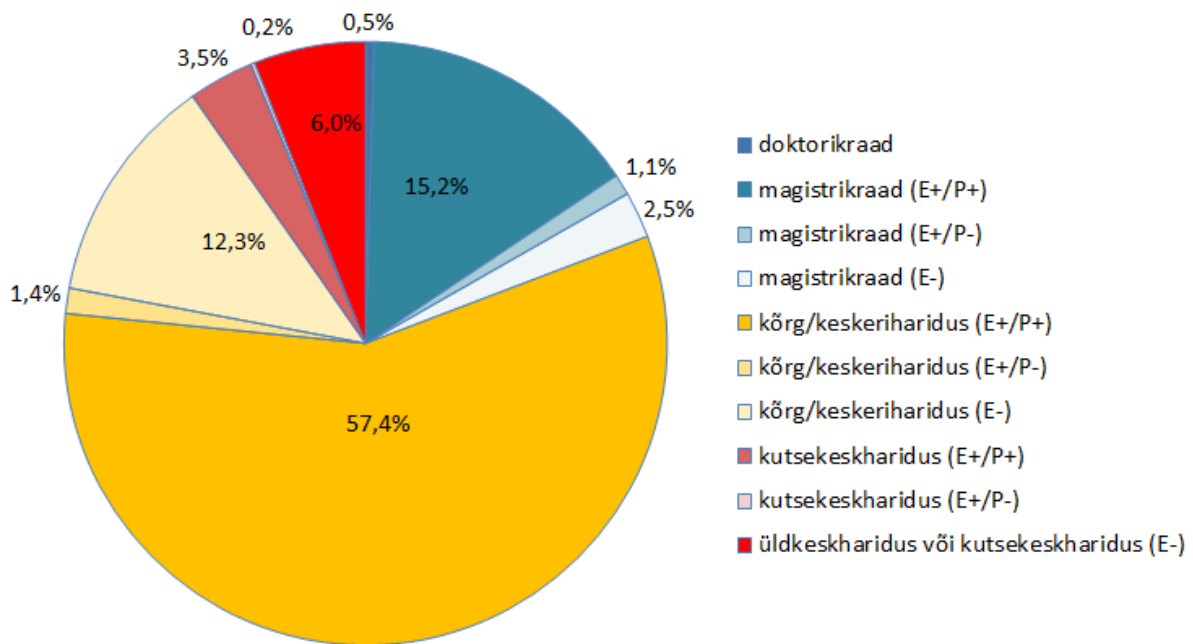
Joonis 10. 14 õppekavarühma kutseõpetajate jaotus kõrgeima omandatud haridustaseme põhjal

14 õppekavarühmas kokku on magistriõppe läbinute osakaal mõnevõrra suurem kui kutseharidussüsteemis tervikuna, kuid vähemalt kõrgharidusega õpetajate osakaal on praktiliselt sama (80,2 vs 79,7%). Samal ajal iseloomustab vaatlusaluseid rühmi aga ka mõnevõrra suurem kutsekeskharidusega ja madalam keskeriharidusega kutseõpetajate osakaal, kuid erinevus pole märkimisväärne (kõigest üks protsendipunkt).

2005. aasta analüüsis oli andmestiku põhjal eristatud 13 kutseõpetaja haridusteede mudelit, mis kombineerisid erialase- ja tasemeõppe tunnused täiendava pedagoogilise ettevalmistusega. Analüüsitavas 2012. aasta andmestikus on kasutada vaid kõrgeima haridustaseme tunnus ning täiendavad märked nõutava erialase ettevalmistuse ja pedagoogilise ettevalmistuse olemasolu kohta (jah/ei). Pedagoogiline ettevalmistus on puudevaks märgitud 6,6% ja erialane haridus 20,4% kutseõpetajatel. Täpsemaid andmeid lõpetatud eriala ning varasema haridustee kohta polnud antud. Vastavalt olemasolevatele andmetele eristatakse käesoleva analüüsi jaoks kutseõpetaja haridustasemeid järgmise liigituse põhjal, mis osaliselt kattub 2005. aasta analüüsi haridusteede mudelitega:

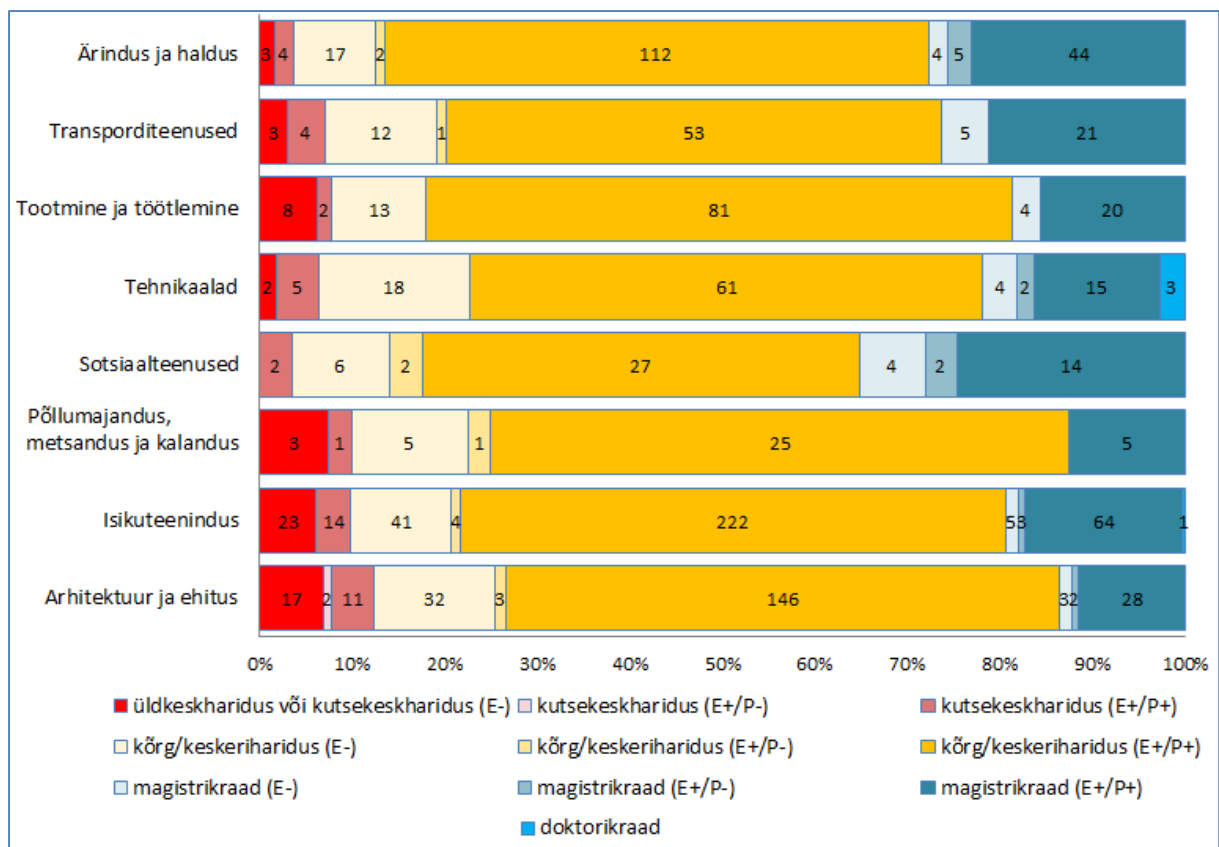
1. Üldkeskharidus või kutsekeskharidus ilma erialase kvalifikatsioonita
2. Kutsekeskharidus (erialane kvalifikatsioon olemas, ilma pedagoogilise ettevalmistuseta)
3. Kutsekeskharidus (erialane kvalifikatsioon ja pedagoogiline ettevalmistus olemas)
4. Kõrg/keskeriharidus (ilma erialase kvalifikatsioonita)
5. Kõrg/keskeriharidus (erialane kvalifikatsioon olemas, ilma pedagoogilise ettevalmistuseta)
6. Kõrg/keskeriharidus (erialane kvalifikatsioon ja pedagoogiline ettevalmistus olemas)
7. Magistrikraad (ilma erialase kvalifikatsioonita)
8. Magistrikraad (erialane kvalifikatsioon olemas, ilma pedagoogilise ettevalmistuseta)
9. Magistrikraad (erialane kvalifikatsioon ja pedagoogiline ettevalmistus olemas)
10. Doktorikraad

Joonis 11 esitab kutseõpetajate jaotuse selle liigituse põhjal.

Joonis 11. Kutseõpetajate jaotus haridustasemete ning pedagoogilise ja erialase ettevalmistuse põhjal

Jooniselt on näha, et 73% kutseõpetajatel on vähemalt keskeri- või kõrgem haridustase koos erialase ja pedagoogilise ettevalmistusega. 3,5% on nõutava erialase ja pedagoogilise ettevalmistusega kutsekeskharidusega õpetajaid. Märkimisväärne on 6% madala kvalifikatsiooniga kutseõpetajaid, kelle tasemehariduseks on üld- või kutsekeskharidus ning erialane haridus või pedagoogiline ettevalmistus puuduvad. Joonisel 12 on esitatud kutseõpetajate hariduse jaotus vastavalt koolitusalaadele.

Joonis 12. Kutseõpetajate haridustasemed ja erialane ettevalmistus koolitusvaldkondade lõikes

Punastes toonides on märgitud grupid, kelle haridustase on kõrgharidusest madalam. ning kes seetõttu vajaks kindlasti täienduskoolitust. Kõige rohkem (12%) on selliseid kutseõpetajaid arhitektuuri ja ehituse koolitusvaldkonnas, st õppekavariühmas „Ehitus ja tsiviilrajatised“. Suhteliselt väiksem (alla 4%) on madala haridustasemega kutseõpetajate osakaal sotsiaalteenuste ning ärimise ja halduse koolitusvaldkondadel. Küllaliski suur on nende kutseõpetajate osakaal, kelle tasemehariduseks on vähemalt keskeriharidus, kuid puudub erialane haridus (15,8%). Kõige kõrgem on see osakaal tehnikaaladel ehk õppekavariühmas „Elektroonika ja automaatika“ (20%), kõige madalam ärimises ja halduses (11%). Vähemalt keskeriharidusega kutseõpetajaid, kellel on küll erialane haridus, aga puudub pedagoogiline ettevalmistus, on suhteliselt vähe. Kõige kõrgem on see näitaja sotsiaalteenuste valdkonnas (7%).

Tehnikaaladel on kolm õpetajat, kelle tasemehariduseks on märgitud doktoriõpe. Ametijärkudeks on neile märgitud pedagoog-metoodik ning vanemõpetaja, üks on ametijärguta.

Kui võrrelda antud haridusjaotuse alusel kutseõpetajate vanust, siis selgub, et kutsekeskhariduse ja üldkeskharidusega kutseõpetajad on keskmiselt nooremad (keskmine vanus 42). Samuti on keskmisest nooremad magistrikraadiga õpetajad, kellel puudub kas erialane või pedagoogiline ettevalmistus. Kõige kõrgem keskmine vanus on kutseõpetajatel, kellel on vähemalt keskeriharidus ja nii erialane kui pedagoogiline ettevalmistus (50).

4. Kutseõpetajate kvalifikatsiooninõuded

Nõuded kutseõpetajate kvalifikatsioonile ja täienduskoolitusele on määratletud kolmes õigusaktis:

- "Õpetajate koolituse raamnõuded" (VV 22.11.2000 määrus nr 381 30.11.2000).
- "Pedagoogide kvalifikatsiooninõuded" (Haridusministri 26.08.2002 määrus nr 65 07.09.2002).
- "Pedagoogide atesteerimise tingimused ja kord" (Haridus- ja teadusministri 16.12.2003 määrus nr 65 27.12.2003).

Pedagoogide kvalifikatsiooninõuete praegu kehtiv redaktsioon jõustus 08.10.2010.

"Õpetajate koolituse raamnõuded" sätestab:

§ 9. Õpetajakoolituse õppekavas määratud õpetajakoolituse maht

(1) Kutseõpetaja õpetajakoolituse õppekavas määratud õpetajakoolituse maht on 180 ainepunkti.

[...]

§ 17. Õpetaja tööalane täienduskoolitus

(2) [...]Kutseõpetaja läbib iga kolme aasta jooksul tööalase täienduskoolituse vähemalt kahe kuu ulatuses.

"Pedagoogide kvalifikatsiooninõuded" sätestab

§ 26. Kutseõpetaja kvalifikatsiooninõuded

(1)Kutseõpetaja kvalifikatsiooninõuded on järgmised:

1) kutsepedagoogiline või muu pedagoogiline kõrgharidus õpetatavate õppekavade valdkonnas ja vähemalt kolmeaastane erialase töö staaž õpetataval kutse-, eri- või ametialal või

2) kõrg- või keskeriharidus õpetatavate õppekavade valdkonnas, vähemalt kolmeaastane erialase töö staaž õpetataval kutse-, eri- või ametialal ja läbitud 320-tunnine kutsepedagoogika kursus või

3) kõrg- või keskeriharidus õpetatavate õppekavade valdkonnas, vähemalt kolmeaastane erialase töö staaž ja jätkuv erialane töö õpetataval kutse-, eri- või ametialal.

(2) Õppekaval õpetavatest kutseõpetajatest vähemalt 75% peavad vastama lõike 1 punktides 1 või 2 kirjeldatud kvalifikatsiooninõuetele.

Kvalifikatsiooninõuded pole 2005. aasta nõuetega võrreldes oluliselt muutunud ja need saab kokku võtta analoogilise tabeliga nagu 2005. aasta analüüsis (tabel 6):

Tabel 6. Kutseõpetaja kvalifikatsiooninõuded

Kvalifikatsiooninõuded	Kvalifikatsiooninõuete kriteeriumid		
	1	2	3
1) <i>kutsepedagoogiline või muu pedagoogiline kõrgharidus õpetatavate õppekavade valdkonnas ja vähemalt kolmeaastane erialase töö staaž õpetataval kutse-, eri- või ametialal</i>	pedagoogiline kõrgharidus õpetatavate õppekavade valdkonnas	kõrgharidus õpetatavate õppekavade valdkonnas	kutsepedagoogiline kõrgharidus (Kutseõpetaja koolitus) õpetatavate õppekavade valdkonnas
		+ 1-aastane e. 40AP õpetajakoolitus	
	vähemalt kolmeaastane erialase töö staaž õpetataval kutse-, erivõi ametialal		
2) <i>kõrg- või keskeriharidus õpetatavate õppekavade valdkonnas, vähemalt kolmeaastane erialase töö staaž õpetataval kutse-, eri- või ametialal ja läbitud 320-tunnine kutsepedagoogika kursus</i>	Kõrgharidus, õpetatavate õppekavade valdkonnas	Keskeriharidus õpetatavate õppekavade valdkonnas	
	läbitud 320-tunnine kutsepedagoogika kursus		
	vähemalt kolmeaastane erialase töö staaž õpetataval kutse-, erivõi ametialal		
3) <i>kõrg- või keskeriharidus õpetatavate õppekavade valdkonnas, vähemalt kolmeaastane erialase töö staaž ja jätkuv erialane töö õpetataval kutse-, eri- või ametialal</i>	Kõrgharidus õpetatavate õppekavade valdkonnas	Keskeriharidus õpetatavate õppekavade valdkonnas	
	vähemalt kolmeaastane erialase töö staaž õpetataval kutse-, erivõi ametialal		
	jätkuv erialane töö õpetataval kutse-, eri- või ametialal		

Nõuded EHISesse sisestatavate andmete kohta

Väljavõtte EHISE kasutajajuhendist õppeasutustele:

http://www.hm.ee/ehis/help/pedareg_juhend_uus.htm#_Toc338429412

4.5.2 Täienduskoolitus

Koolituste osas eristatakse taseme- ja täienduskoolitusi. Täienduskoolituse alla märkige kõik pedagoogi täienduskoolitused, olenemata sellest, kas need on olulised kvalifikatsiooninõuete või õpetajakoolituse raamnõuete täitmise seisukohalt.

Täienduskoolituse liigid on:

- *Kvalifikatsiooninõuete täitmiseks vajalik pedagoogikakursus - P*
- *Töölane täienduskoolitus - T*
- *Iseseisev enesetäiendamine - I*
- *Muu koolitus - M*

Täienduskoolituse liik - valige klassifikaatorist:

- *Kvalifikatsiooninõuete täitmiseks vajalik pedagoogikakursus - kui pedagoog ei läbinud kvalifikatsiooninõuete täitmiseks vajalikku koolitust tasemehariduse, ega 1 aastase õpetajakoolituse raames, vaid omandas selle täienduskoolitusena. Klassifikaatorist on võimalik valida õige tundide arvu ja nimetusega koolituse liik. NB! Alates 26.08.2002 tuleb nimetud kursused läbida kõrgharidust andva õppeasutuse juures.*

- *Töölane täienduskoolitus* - juhul, kui pedagoog osaleb/osalet Vabariigi Valitsuse 22.11.2000 määrusega nr 381, „Õpetaja koolituse raamnõuded“ nõutud koolitusel. Määrusest lähtuvalt peab pedagoog läbima 5 aasta jooksul vähemalt 160 tunni ulatuses (aine-, pedagoogika-, juhtimis-, ametialased kursused või asutuse juhi poolt tõendatud iseseisev enesetäiendus).
- *Muu koolitus* - keeleõpe, arvutiõpe, jms koolitus.
- *Iseseisev enesetäiendamine* – I- Vastavalt HTM määrusele "Pedagoogide atesteerimise tingimused ja kord" pedagoogika- või ametialased kursused või juhtimiskursused, mida tõendab õppeasutuse juht.

5. Täienduskoolitus

Analüüsitud täienduskoolituse andmed on kogutud 10.11.2012 seisuga töötavate õpetajate kohta, kes on perioodil 01.09.2009-31.08.2012 läbinud täienduskoolitusi. Järgnevalt vaadeldakse, kui suures ulatuses on 14 õppekava kutseõpetajad viimasel kolmel aastal täienduskoolitusi läbinud, mis liiki täienduskoolitusi on läbitud ning kas erinevate õppekavarühmade või kutseõpetajate rühmade vahel on selles suhtes erinevusi. Lõpetuseks antakse ülevaade, millised koolitusasutused on läbi viinud kõige enam täienduskoolitusi.

5.1 Täienduskoolituste arv ja liigid

Kokku oli andmestikus 5999 sissekannet kutseõpetajate täienduskoolituste kohta. Keskmiselt on viimase kolme aasta jooksul läbitud ühe kutseõpetaja kohta 6,9 koolitust (mediaan 5). Keskmise koolitustundide arv on 184 (mediaan 106).

Mitte ühtegi koolituse sissekannet pole 169 õpetajal (19,7%). Seega pole EHISesse kantud andmete põhjal ligi viiendik kutseõpetajatest läbinud viimase kolme aasta jooksul ühtegi tööalast täienduskoolitust. Põhiliselt on tegemist ametijärguta ja noorempedagoogidega (mõlemas rühmas täienduskoolituseta isikute osakaal üle kolmandiku) ning see rühm on keskmisest pisut noorem (45,7). Siiski on ka kaks pedagoog-metoodikut ning neli vanempedagoogi, kelle puhul täienduskoolituse sissekanded EHISes puuduvad. Tabelis 7 on esitatud keskmine täienduskoolitute arv ja maht seoses kutseõpetaja ametijärguga ning tabelis 8 samad näitajad õppekavarühmade lõikes.

Tabel 7. Läbitud täienduskoolituste arv ja maht seoses kutseõpetaja ametijärguga

Ametijärk	Keskmine koolituste arv kutseõpetaja kohta	Koolituste arvu mediaan	Keskmine koolitustundide arv kutseõpetaja kohta	Koolitustundide mediaan	Kutseõpetajate osakaal, kes pole läbinud ühtegi koolitust
pedagoog-metoodik	13,8	10	295	204	6,1%
vanempedagoog	12,5	12	277	214	3,5%
pedagoog	6,2	5	174	102	19,5%
noorempedagoog	3,7	2	135	40	32,9%
ametijärguta	3,8	2,5	106	40	34,1%

Tabel 8. Kutseõpetajate täienduskoolituste arv õppekava rühmade kaupa

Õppekavarühm	Koolituste arv ²	Keskmine koolituste arv kutseõpetaja kohta	Koolituste arvu mediaan	Keskmine koolitustundide arv kutseõpetaja kohta	Koolitustundide mediaan	Kutseõpetajate osakaal, kes pole läbinud ühtegi koolitust
341	840	10,2	9	260	181	8,5%
344	511	8,4	6	205	112	19,7%
345	706	7,9	6	213	107	21,3%
346	353	11,4	10	211	131	9,7%
523	584	5,2	3	182	69	15,5%
541	1040	11,5	10	264	205	4,8%
542	527	9,9	6	242	138	15,1%
582	1673	6,9	5	184	113	15,6%
623	289	7,2	6	180	107	12,5%
762	376	6,6	6	163	70	29,8%
811	2501	9,5	7	225	170	14,0%
812	587	6,6	5	157	88	27,6%
815	460	5,9	1	117	26	39%
840	855	8,9	8	209	146	13,5%

Tabelist on näha, et keskmiselt kõige rohkem täienduskoolitusi õpetaja kohta on läbinud „Sekretäri- ja ametnikutöö“, „Toiduainetetöötuse ja -tootmise“ ning „Hulgi- ja jaekaubanduse“ kutseõpetajad. Kõige vähem seevastu „Elektroonika ning automaatika“ ja „Juuksuritöö ja iluteenistuse“ omad.

² Kuna mõned õpetajad õpetavad mitmetes õppekavarühmades, on tabelis koolituste koguarv suurem kui 5999.

Kõige suurem on täienduskoolituses mitteosalenud kutseõpetajate osakaal „Juuksuritöö ja iluteeninduse“ rühmas (39%). Samuti on see näitaja keskmisest märksa kõrgem „Sotsiaaltöö ja nõustamine“ (29,8%) ning „Reisimine, turism ja vaba aja veetmine“ (27,6%) kutseõpetajate seas. Positiivselt paistab silma „Toiduainetetöötus ja –tootmine“, kus täienduskoolitusel mitteosalenute osakaal on kõigest 4%.

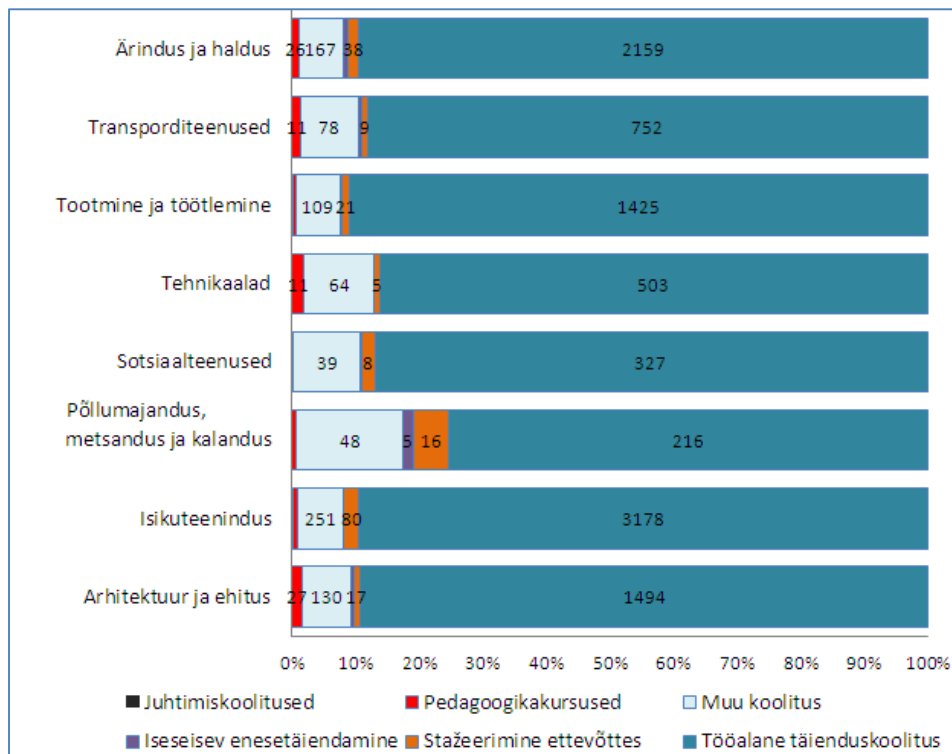
Huvitavaid erinevusi annab ka mediaani ja keskmise võrdlus. Mediaan näitab, millisest arvust allapoole (k.a.) jääb läbitud täienduskoolituste resp. tundide arv 50 protsendil kutseõpetajatel. Kui mediaan on oluliselt madalam kui (aritmeetiline) keskmine, siis laseb see oletada, et täienduskoolitustel osalemine pole ühtlaselt jaotunud, st suhteliselt väike rühm õpetajaid osaleb aktiivselt täienduskoolitustel, ülejäänud on passiivsemad. Ka siin on kõige tasakaalustatum olukord „Juuksuritöö ja iluteeninduse“ ning „Elektroonika ja automaatika“ õppekavarühmades.

Praegu kehtiv EHISE põhimäärus nõuab, et õppeasutus kannaks andmebaasi sisse ka täienduskoolituse valdkonna ja liigi. Täienduskoolitused on liigitatud kategooriatesse („töölane täiendkoolitus“, „stažeerimine ettevõttes“, „iseseisev enesetäiendamine“, „muu koolitus“ ning 10 kategooriat erineva mahuga pedagoogiliste ja juhtimiskoolituste jaoks). Tabelis 9 on esitatud kutseõpetajate poolt läbitud täienduskoolituste arvud ja osakaalud.

Tabel 9. Täienduskoolituse liigid EHISE klassifikaatori põhjal.

Koolituse liik	Koolituste arv	Koolituste osakaal
Töölane täienduskoolitus	5336	88,9%
Stažeerimine ettevõttes	111	1,9%
Iseseisev enesetäiendamine	20	0,3%
Muu koolitus	452	7,5%
320-tunnine kutsepedagoogika kursus	48	0,8%
240-tunnine kutsepedagoogika kursus	1	0,0%
160-tunnine kutsepedagoogika kursus	9	0,2%
160-tunnine pedagoogikakursus	8	0,1%
40-tunnine pedagoogikakursus	1	0,0%
320-tunnine eripedagoogika kursus	1	0,0%
160-tunnine eelkoolipedagoogika kursus	1	0,0%
160-tunnine koolipsühholoogia kursus	3	0,1%
240-tunnine juhtimiskoolitus	4	0,1%
160-tunnine juhtimiskoolitus	4	0,1%
Kokku	5999	100%

Tabelist on näha, et 88,9% koolitustest on liigitatud töölaseks täienduskoolituseks. Järgmine suurem rühm on „Muu koolitus“ (7,5%), mille alla peaks liigitama keeleõpe, arvutiõpe jms. Iseseisvat enesetäiendamist on valitud kõigest 20 juhtu/11 inimest (1%) ning ka ettevõtetes stažeerimist on olnud suhteliselt vähe - 111 kirjet/83 inimest ehk 10% kutseõpetajatest. Pedagoogika- ja juhtimiskoolitustest on kõige enam läbitud 320-tunnist kutsepedagoogikakursust, kuid sedagi suhteliselt vähe (48 kirjet ehk 6% kutseõpetajatest). Joonis 13 esitab täienduskoolituse liikide jaotuse õppekavarühmade lõikes.

Joonis 13. Täienduskoolitus liikide jaotus koolitusvaldkondade lõikes

Võrdlust 2005. aastaga siin tuua ei saa, sest vastava liigituse kasutamine on EHISesse lisatud alates 2012. aasta 1. jaanuarist. On näha, et enamik koolitusi on liigitatud „töölaseks täienduskoolituseks“. Nende edasiseks liigitamiseks nt aine-, pedagoogika-, juhtimis-, ametialasteks kursusteks tuleb sisestatud kursuste nimetused käsitsi kodeerida. Käesolevas analüüsi raames prooviti seda teha, kuid sissekannete ebamäärasuse tõttu pole tulemused usaldusväärsed. Samal põhjusel pole siinkohal toodud võrdlust 2005. aasta analüüsis esitatud koolituste liigitusega, kuna tookordne klassifitseerimise alus pole täpselt teada. Vajaliku korrektse statistilise ülevaate saamiseks oleks vaja liigituskriteeriumid täpselt kirjeldada ning liigitus EHISesse integreerida, et klassifitseerimine toimuks juba andmete sisestamisel.

5.2 Täienduskoolitust läbi viinud asutused

Koolitust läbi viivate asutuste iseloomustamiseks oli töömahukas andmestiku puhastamine. Ühe ja sama ettevõtte nimetus võis olla sisestatud väga erinevalt ning arvukat oli trükivigu. Kui esialgu oli koolitusettevõtete jaoks 1341 vormiliselt erinevat sissekannet, siis pärast trükivigade ja erinevate kirjaviiside (suur- väiketähed, täpsustus AS/OÜ/SA jne ettevõtte nimes ees, taga või puudu jne) puhastamist tuli kokku 566 koolitusasutust. Tabelis 10 on esitatud 30 kõige enam koolitusi läbi viinud asutust nii koolitussissekannete arvu kui ka koolitustundide koguarvu põhjal.

Tabel 10. Põhilised koolitusasutused täienduskoolituste ja koolitustundide koguarvu põhjal

Koolituste arvu põhjal		Koolitustundide põhjal	
Asutus	Koolitussissekannete arv	Asutus	Koolitustundide koguarv
Tartu Kutsehariduskeskus	1 001	Tallinna Ülikool	24926
Eksamikeskus	686	Tartu Ülikool	24511
Tallinna Ülikool	371	Eksamikeskus	14697
Tartu Ülikool	340	Katriito OÜ	8014
Pärnumaa Kutsehariduskeskus	253	Tartu Kutsehariduskeskus	6853
Kuressaare Ametikool	179	Andras	5228
Tiigrihüppe SA	122	Tiigrihüppe SA	4014
Innove SA	110	Pärnumaa Kutsehariduskeskus	3509
Merlecons ja KO OÜ	102	Integratsiooni ja Migratsiooni SA Meie Inimesed	3125
Elamuskoolitus OÜ	101	Tallinna Tehnikaülikool	2891
Tallinna Teeninduskool	87	Kuressaare Ametikool	2564
Tallinna Tehnikaülikool	70	Innove SA	2394
Luuu Metsanduskool	70	Ellu MTÜ	1740
Tamrex Ohutuse OÜ	60	Elamuskoolitus OÜ	1392
Ellu MTÜ	51	Ida- Virumaa Kutsehariduskeskus	1376
Järvamaa Kutsehariduskeskus	50	Narva Kutseõppekeskus	1294
Tallinna Transpordikool	50	Töösinspeksioon	1239
Tallinna Tehnikakõrgkool	44	BDA Consulting OÜ	1235
Viljandi Ühendatud Kutsekeskkool	43	BCS Koolitus AS	1189
Integratsiooni ja Migratsiooni SA Meie Inimesed	42	Saarde Vallavalitsus	1184
Paideia	42	Järvamaa Kutsehariduskeskus	1114
Baltic Computer Systems AS	40	Merlecons ja KO OÜ	1052
Kersti Võlu Koolituskeskus OÜ	39	Sinu Koolituspartner OÜ	1040
e-õppe arenduskeskus	35	Jyväskylä yliopisto	960
Ida- Virumaa Kutsehariduskeskus	34	Luuu Metsanduskool	844
Lääne-Viru Rakenduskõrgkool	33	International Society for Engineering Education	820
Kutsekoda SA	32	IGIP	800
Andras	31	Tallinna Tehnikakõrgkool	780
LogoServ Koolitus	30	Kehtna Majandus - ja Tehnoloogiakool	676

Võrreldes 2005. aastaga on neli koolitussissekannete arvu põhjal kõige enam täienduskoolitust pakkunud asutust jäänud samaks. Muutunud on nende omavaheline järjekord. Tartu Kutsehariduskeskus on esindatud kõige suurema arvu koolitussissekannetega, samal ajal on koolitustundide koguarv märksa väiksem kui kolmel ülejäänud asutusel: Eksamikeskusel, Tallinna Ülikoolil ja Tartu Ülikoolil. Nimekirjast on kadunud SA Eesti Kutsehariduse Reform ning Täiendõppekeskus TEAVE. Erinevalt 2005. aastast pole teistega võrreldes arvukamate koolitussissekannetega asutuste seas ka Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskust. Sarnaselt 2005. aastaga on nimekirjas kolmandik kutseõppeasutused.

Võrreldes 2005. aastaga on märgatavalt kahanenud nende koolituste arv, mis on märgitud välismaal toimunuks. (128/205). Samal ajal on väliskoolituste toimumiskohad muutunud mitmekesisemaks. Erinevalt 2005. aastast pole enam levinuim riik Soome, vaid enam-vähem sarnasel määral on esindatud mitmed riigid (Itaalia, Venemaa, Saksamaa, Suurbritannia jt., põhiliselt Euroopa riigid). Paljude väliskoolituste puhul pole täpsemat toimumiskohta andmestiku põhjal võimalik kindlaks teha.

Kokkuvõte ja võrdlus 2005. aasta kutseõpetajate koolituse analüüsiga

Analüüs oli kavandatud 2005. aasta andmestiku analüüsi kordusena. Vastavalt sellele püüti võimalikult palju järgida eelmise analüüsi struktuuri ja andmete esitamise viisi. Siiski osutus, et andmestikud pole täiesti võrreldavad, kuna EHISesse sisestavate andmete liigitus on vahepeal muutunud ja täpsustunud. 2005. aastal polnud võimalik kõiki kutseõpetajaid tuvastada seoses õppekavarühmaga, andmebaasi sisestatud info osalise ebamäärasuse tõttu, mis ei võimaldanud õpetatavate ainete täielikku kodeerimist. Nüüdseks on andmed baasis täpsemalt registreeritud ning oli võimalik kindlaks määrata kõik õpetatavate õppekavarühmade kutseõpetajad. Samuti on EHISesse lisandunud täienduskoolituste üldine liigitus, mida 2005. aasta analüüsis sellisel kujul kasutada ei saanud. Lisandunud on ka märge kutseõpetaja erialase ja pedagoogilise ettevalmistuse kohta. Teisest küljest oli 2005. aasta analüüsiks kasutada rohkem ja detailsemaid andmeid kutseõpetajate tasemeharidusel lõpetatud eriala ning õppeasutuse kohta, milles õpetaja töötab jm. Nende andmetega seotud küsimusi polnud võimalik käesolevas analüüsis käsitleda.

Siiski saab teha mõned võrdlevad järeldused.

- Võrreldes 2005. aastaga on kutseõpetajate arv Eesti kutseharidussüsteemis kasvanud, kuid üldharidusainete õpetajate arv kahanenud. Kahanenud on ka õppurite arv. Seega oli aastal 2012 ühe õppuri kohta rohkem kutseõpetajaid ning vähem üldharidusainete õpetajaid kui 2005. aastal.
- Jätkuvalt on kõige silmatorkavamaks probleemiks kutseõpetajate kõrge keskmine vanus ning nooremate kutseõpetajate vähesus. Võrreldes 2005. aastaga on see probleem süvenenud, kuigi õppekavarühmades on olukord mõnevõrra erinev. Kui 2005 oli Eesti kutseõpetajatest 45% viiekümneaastased ja vanemad, siis nüüdseks on see näitaja 48%.
- Kutseõpetajate arv on tugevalt kahanenud 40-49aastaste rühmas ning mõõdukalt kasvanud kõikides ülejäänud vanuserühmades. Sisuliselt tähendab see, et viimastel aastatel pole olnud juurdevoolu eelkõige keskealiste kutseõpetajate osas.
- Pedagoogide jaotus ametijärkude põhjal on jäänud ligikaudu samaks.

- Kutseõpetajate üldine haridustase kutseharidussüsteemis on tõusnud. Magistrikraadiga pedagoogide osakaal on suurenenud üle kahe ja poole korra. Vähemalt kõrgharidusega pedagoogid moodustavad kutseõpetajate seas 79,7%. 2005. aastal oli see näitaja 73,3%.
- Ligi viiendik uuritud õppekavarühmade kutseõpetajatest pole läbinud viimase kolme aasta jooksul ühtegi tööalast täienduskoolitust. Samaselt 2005. aastaga eristub passiivsete ja aktiivsete õpetajate rühm, kusjuures aktiivsed täienduskoolitustel osalejad on pigem suhteliselt vanemad ja kõrgema ametijärguga kutseõpetajad.
- Nn polüfunktsionaalsete õpetajate probleem ei paista 2012. aasta andmestikule tuginedes nii kriitiline kui 2005. aastal. Kutseõpetajaid, kes õpetavad täiesti erinevaid ained, on väga vähe. Ainete puhul, mida kutseõpetajad õpetavad mitmes õppekavarühmas, on põhiliselt tegemist erialase arvutikasutuse, tööohutuse, ettevõtluse organiseerimise ja projektijuhtimisega seotud ainetega.
- 2005. aasta analüüsi järeldustes tehti ettepanekuid EHISe täiendamiseks, mis on ka osaliselt sisse viidud. Siiski on ka 2012. täienduskoolituse andmestikus palju ilmseid ebatäpsusi. Nt on erinevaid keele-, arvutiõppe ja pedagoogilisi koolitusi liigitatud samaväärsetel tingimustel nii „Muu koolituse“ kui ka „Töölase täienduskoolituse“ alla. Ettevõttes stažeerimist on liigitatud nii „Stažeerimine ettevõttes“ kui ka „Töölase täienduskoolituse“ alla. Samuti on koolitusasutuste nimetuste sisestamisel palju ebaühtlust, mis takistab kirjete korrektset rühmitamist asutuse põhjal. Kuigi EHISesse sisseviidud muudatused on oluliselt selles suunas edasi viinud, oleks siiski vaja süstemaatiliselt edasi töötada õppeasutuste poolt baasi sisestatavate andmete korrektsuse ja kehtivuse probleemiga.